

Geannoteerde Agenda Raad Buitenlandse Zaken van 14 april 2025

Op maandag 14 april a.s. vindt de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) van de EU plaats in Luxemburg. De Raad zal spreken over de Russische agressie tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten, de EU-Afrika relatie en de Westelijke Balkan. Onder lopende zaken staat Armenië-Azerbeidzjan op de agenda. Na de Raad zal een politieke dialoog met de Palestijnse Autoriteit plaatsvinden. De minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan de Raad en de politieke dialoog met de Palestijnse Autoriteit. Tot slot vindt naar verwachting *en marge* van de Raad een Intergouvernementele Conferentie met Albanië plaats.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad zal spreken over de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne en de urgentie van voortgezette militaire en niet-militaire steun voor Oekraïne. Hierbij zal de Raad stilstaan bij de opvolging van de Europese Raad van 20 maart jl. Nederland blijft Oekraïne politiek, militair, financieel en moreel actief en onverminderd steunen in tijden van oorlog, herstel en wederopbouw, voor zolang als dat nodig is. Juist nu is het van belang om Oekraïne in staat te stellen zich te verdedigen tegen de aanhoudende Russische aanvallen en sterk te positioneren met het oog op onderhandelingen. Het kabinet zal het belang onderstrepen dat alle EU-lidstaten hun bijdrage hieraan leveren. In dit licht verwelkomt het kabinet het initiatief van de Hoge Vertegenwoordiger om in 2025 zo snel mogelijk nieuwe militaire steun te genereren en roept het op tot spoedig akkoord op de openstaande Raadsbesluiten onder de Europese Vredesfaciliteit. Daarnaast zal het kabinet conform de motie Dobbe¹ oproepen tot het maximaliseren van de druk op Rusland, met een ambitieus zeventiende sanctiepakket. Tevens zal het kabinet het belang benadrukken om ook te blijven werken aan rekenschap en herstel van rechtvaardigheid voor Oekraïne, door voorspoedige voortzetting van het werk aan de oprichting van een agressietribunaal en de claims commissie.

Situatie Midden-Oosten

De Raad zal naar verwachting spreken over de situatie in het Midden-Oosten, waarbij de Raad zal stilstaan bij het conflict in de Gazastrook en het belang van hervatting van het staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas. Naar verwachting zal de Hoge Vertegenwoordiger een terugkoppeling geven van haar bezoek aan Egypte, Israël en de Palestijnse gebieden. De Raad zal mogelijk ook spreken over het Arabische plan voor de toekomst van de Gazastrook. Hiernaast zal de Raad waarschijnlijk ook stilstaan bij de zorgelijke situatie op de Westelijke Jordaanoever.

Nederland blijft benadrukken dat alle partijen zo snel mogelijk moeten terugkeren naar de afspraken van het staakt-het-vuren en dat onderhandelingen moeten worden hervat. Dit blijft cruciaal voor de vrijlating van alle gijzelaars door Hamas, de toegang en distributie van humanitaire hulp naar de Gazastrook en een duurzaam einde aan de gewelddadigheden. Het Arabisch plan voor de toekomst van de Gazastrook biedt een goede basis voor verdere gesprekken. Ten aanzien van kolonistengeweld op de Westelijke Jordaanoever blijft Nederland zich inzetten voor aanneming van het derde sanctiepakket dat is voorgesteld door Nederland en Frankrijk. Nederland veroordeelt het recente Israëlische besluit om 13 buitenposten te erkennen als nederzettingen.

Tot slot zal na afloop van de Raad een politiek dialoog met de Palestijnse Autoriteit plaatsvinden waar bovengenoemde thema's ook zullen worden besproken. Nederland zal in dit kader nogmaals benadrukken dat steun voor de Palestijnse Autoriteit cruciaal is voor de enige duurzame oplossing: de tweestatenoplossing met een veilig Israël naast een onafhankelijke, democratische en levensvatbare Palestijnse staat.

Ook zal de Raad naar alle waarschijnlijkheid over de situatie in Syrië spreken. In navolging van de sanctieverlichting die tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van 24 februari jl. is aangenomen zal de

¹ Kamerstuk 36 410-V, nr. 92

discussie hieromtrent worden voortgezet rekening houdend met de houding van het interim-bestuur en de ontwikkelingen in Syrië.

EU-Afrika relaties

De Raad zal naar verwachting een voorbereidende discussie houden over de EU-Afrikaanse Unie (AU) ministeriële bijeenkomst die staat gepland op 21 mei 2025. Het kabinet verwelkomt dat deze bijeenkomst weer zal plaatsvinden, nadat de beoogde bijeenkomst in 2023 geen doorgang kon vinden. De EU-AU ministeriële bijeenkomst zal voortbouwen op de resultaten van de EU-AU Top uit 2022, waaronder de slotverklaring² die destijds werd overeengekomen. De wereld is sinds 2022 sterk veranderd, en het belang van goede betrekkingen met de landen in het opkomende Afrikaanse continent is toegenomen. Nederland zal tijdens de Raad oproepen tot het versterken van de relaties en samenwerking tussen beide continenten op gebieden als migratie, handel en economie, alsook vrede en veiligheid.

Voorts zal de Raad, mede op initiatief van Nederland en met steun van de EU kerngroep, stilstaan bij Soedan. Nederland zal oproepen tot sterkere betrokkenheid van de EU bij het oplossen van de crisis in Soedan. Het kabinet onderstreept dat de EU dient bij te dragen aan stappen richting een wapenstilstand, verbeterde humanitaire toegang, de bescherming van burgers en uiteindelijk een inclusieve politieke transitie. Hiervoor zou de EU, via de Speciaal Gezant voor de Hoorn, meer nadrukkelijk een bemiddelende rol richting de strijdende partijen op zich kunnen nemen, en onderzoeken onder welke voorwaarden die bereid zijn aan de onderhandelingstafel te komen en hoe het-EU instrumentarium dit zou kunnen ondersteunen. Ook zal Nederland oproepen tot sterkere coördinatie met internationale initiatieven die dit beogen. Voor dit alles is overeenstemming binnen de EU nodig, en hier kan de kerngroep een rol in spelen. In lijn met motie Dobbe/Van der Burg³ zal Nederland oproepen tot maatregelen om wapen- en financieringsstromen richting Soedan tegen te gaan, waar dit kan bijdragen aan het bereiken van een wapenstilstand.

Westelijke Balkan

De Raad zal tevens spreken over de ontwikkelingen in de Westelijke Balkan. Naar verwachting zal in het bijzonder aandacht worden besteed aan de constitutionele crisis in Bosnië en Herzegovina, naar aanleiding van de ontwikkelingen sinds de veroordeling van de president van de Republika Srpska, Milorad Dodik, op 26 februari jl. Hij werd veroordeeld voor ondermijning van het gezag van de Hoge Vertegenwoordiger. Tijdens de bespreking zal tevens aandacht bestaan voor de situatie in Servië, vanwege de aanhoudende protesten na het instorten van het treinstation in Novi Sad op 1 november jl.

Het kabinet is bezorgd over de ongrondwettelijke acties en provocatieve retoriek van de autoriteiten van de Republika Srpska. Het kabinet benadrukt de soevereiniteit, territoriale integriteit en constitutionele orde van Bosnië-Herzegovina, en roept het leiderschap van de Republika Srpska op van koers te veranderen. Daarnaast roept het kabinet op tot een gecoördineerde EU-reactie ter ondersteuning van de autoriteiten van Bosnië en Herzegovina. Ten aanzien van de situatie in Servië volgt het kabinet de ontwikkelingen, en benadrukt dat het zaak is dat de veiligheid tijdens de demonstraties gewaarborgd blijft. De toenemende druk op het maatschappelijk middenveld is zorgwekkend. Het kabinet benadrukt het belang dat de Servische autoriteiten en demonstranten in dialoog gaan, en dat instellingen zoals het openbaar ministerie en de rechtspraak hun werk doen. Het kabinet zet in internationaal verband in op eensgezinde, duidelijke reacties en gecoördineerde aanpak ten aanzien van de politieke situatie.

Lopende zaken

² https://www.consilium.europa.eu/media/54412/final_declaration-en.pdf

³ Kamerstuk 21 501-02 nr. 3008

Armenië en Azerbeidzjan

De Raad zal naar verwachting de laatste ontwikkelingen bespreken ten aanzien van het vredesproces tussen Armenië en Azerbeidzjan. Onlangs kwamen Armenië en Azerbeidzjan de tekst van een vredesverdrag overeen. De partijen gaan nog niet over tot ondertekening. Azerbeidzjan heeft al langer aangegeven dat de grondwet van Armenië moet worden geamendeerd en de OVSE Minskgroep dient te worden opgeheven. De Armeense Premier Pasjinjan heeft aangegeven dat er een nieuwe grondwet gaat komen. Armenië ziet vrede met Azerbeidzjan als prioriteit voor de toekomst van het land. Het kabinet steunt de vredesonderhandelingen tussen Armenië en Azerbeidzjan en hoopt op een snelle uitkomst voor duurzame vrede en stabiliteit in de zuidelijke Kaukasus. Het kabinet zal in de Raad pleiten voor een faciliterende rol van de EU en EU-Lidstaten om positieve ontwikkelingen in dit proces te ondersteunen.

EU-toetredingsproces Albanië: openen cluster 2

Afhankelijk van instemming van EU-lidstaten zal en marge van de RBZ een Intergouvernementele Conferentie met Albanië worden georganiseerd. De Europese Commissie heeft aanbevolen om cluster 2 (interne markt) te openen.⁴ Er zijn geen separate vereisten of *opening benchmarks* waar Albanië aan moet voldoen voorafgaand aan het openen van dit cluster. Ten aanzien van de bredere rechtsstaatsituatie en hervormingen in Albanië verwijst het kabinet naar de bevindingen van het landenrapport van de Commissie uit 2024 dat op verschillende vlakken voortgang is geboekt, zoals aangegeven in de Kabinetsappreciatie.⁵ Eventuele tekortkomingen zal Albanië gedurende de verschillende fases van het toetredingsproces moeten aanpakken. Onder cluster 2 valt ook het vrij verkeer van werknemers. Nederland heeft, conform het hoofdlijnenakkoord, reeds aangegeven op het daartoe geëigende moment, namelijk bij het onder voorbehoud sluiten van de individuele hoofdstukken, overgangsbepalingen te overwegen voor vrij verkeer van werknemers en diensten. Een besluit hierover is nu niet aan de orde.

Het kabinet staat zeer kritisch tegenover verdere uitbreiding van de EU, en houdt streng vast aan de eisen voor lidmaatschap van de EU, inclusief de zogenoemde Kopenhagen-criteria. Hervormingen op het gebied van goed bestuur, transparantie en de rechtsstaat zijn belangrijk en waar mogelijk ondersteunt Nederland daarbij. Er worden geen concessies gedaan aan deze criteria. Nadat de gepaste *closing benchmarks* door de Raad worden vastgesteld, kan cluster 2 worden geopend. Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van het openen van cluster 2, mits de aandachtspunten van het kabinet in voldoende mate in de benchmarks verankerd zijn. Het krachtenveld in de Raad lijkt zich te bewegen richting unanieme steun voor deze stap.

⁴ Cluster 2 omvat 9 hoofdstukken. Sinds de herziening van de uitbreidingsmethodologie in 2020 worden hoofdstukken vallend onder een cluster gezamenlijk geopend om de samenhang tussen de hoofdstukken en de door te voeren hervormingen te bevorderen.

⁵ Kamerstuk 23987, nr. 397.